

eis adhibetis inimicam defensionem, cum destruit inimicum et defensorem.

CXXX. JULIANUS. « Inde gratiam ostendit esse laudabilem, si ei per omnia conveniret quod dixit, » « Judicium » ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in justificationem¹. » Qua tu ergo licentia gratiam Christi ea laudatione fraudabis, qua illam Apostolus voluit prædicari; ut dejicias titulum dignitatis, per quem solum honorem ejus vas electionis voluit agnosci? »

AUGUSTINUS. Hæc ad parvulos non pervenit, si nullo delicto secundum vos obligati sunt: sed quia obligati sunt, profecto gratia ex multis delictis multitudinem fidelium suorum justificans, etiam ad unum delictum sanandum pervenit eorum, ut ex ore infantium destruat ora fallentium inimicorum et defensorum.

CXXXI. JULIANUS. « Ille dixit: » Gratia ex multis delictis in justificationem: » ille peccati efficientiæ medicinæ copiam prætulit; qui sensus catholicorum dogmati congruit, intelligentium in his remissionem peccatorum fieri, in quibus possunt multa deprehendi, id est, motu propriæ voluntatis attracta: in quibus autem non sit hic motus propriæ voluntatis, id est, in parvulis, non minus nulla esse, quam multa. »

AUGUSTINUS. Nulla ergo ad eos Salvatoris pertinet medicina, et Christus non est eis Jesus: et tu qui hoc dicis, audes vocari Christianus? Dein si ut definis, in his fit remissio peccatorum, in quibus possunt multa deprehendi; quoniam sic accipis quod ait Apostolus, « Gratia ex multis delictis in justificationem²: » non pertinent ad remissionem peccatorum, qui, secundum vos, non habentes originale peccatum, ad lavacrum regenerationis cum singulis veniunt paucisve peccatis. Videte quæ dicitis; et non

¹ Rom. v, 16. — ² Ibid.

erubescitis; non expavescitis, non tacetis? Si autem homines peccare incipientes, et nondum habentes multa delicta, percipiunt tamen gratiam ex multis justificantem delictis; cur in eisdem multis etiam singula quorumlibet computare non vultis, non ob aliud, nisi ut ab ea parvulos impie separetis; vobisque pernicies pessimæ iniquitatis incumbat, ut ab illa etiam grandiores primum peccare incipientes, nondumque habentes multa, sed singula, vel pauca peccata, alienos esse dicatis?

CXXXII. JULIANUS. « Apostolus ergo ubi prætulit gratiam peccato, nostrum dogma communit. »

AUGUSTINUS. Imo vestrum dogma subvertit: quia ista gratia quam peccato prætulit, ex multis delictis justificat, et ideo pertinens ad pusillos cum magnis, nec ullum præterit pusillorum, qui remittit omnia omnium suorum, id est, pusillorum atque magnorum.

CXXXIII. JULIANUS. « Nunc tu ede, ubi æquaverit peccato gratiam, ut quoniam fides tua non capit remedia prælata vulneribus, saltem capiat in angustum non excedentia comparisonem redacta: quod si scriptum uspiam repereris; Paulum tamen ab hac constabit abhorrere sententia: et ut compendio totus Apostoli sensus eluceat, ait: « Gratia ex multis delictis in justificationem: » multa autem delicta nec secundum te parvuli habent, qui secundum Apostolum, nullum habent. »

AUGUSTINUS. Multa delicta nec secundum te habent, qui primum peccare cœperunt: et tamen eos negare non potes ad hanc ex multis delictis justificantem gratiam, cum ad baptismum veniunt, pertinere. Multa ergo delicta sunt totius populi, in quo sunt et parvuli; ad quem populum civitatis Dei cum pervenit gratia ex multis delictis justificans, invenit ibi et multa aliorum, et pauca aliorum, et singula parvulorum; quæ simul utique multa sunt om-

nia, et multitudine sua redarguunt multa et inania verba tua. Si autem secundum Apostolum, sicut putas, nullum delictum habent parvuli; unde ergo secundum Apostolum mortui sunt? Quia et secundum te, etiam pro ipsis mortuus est Christus: « Unus enim pro omnibus mortuus est¹; » ergo omnes mortui sunt: et pro omnibus mortuus est, Juliane, non hoc Augustinus, sed Apostolus dixit; imo ipse per suum Apostolum Christus: cohibe te a vaniloquio, cede Deo.

CXXXIV. JULIANUS. « Constat hic igitur magistrum gentium non de nascentibus disputasse, sed de his qui jam motu propriæ voluntatis utuntur. »

AUGUSTINUS. Digere crapulam contentionis, et expergiscere, et intellige delictum, et unius, et unum, de quo dictum est: « Si enim ob unius delictum multi mortui sunt²: » multi quippe isti ipsi sunt omnes, de quibus alio loco dicit: « Sicut in Adam omnes moriuntur³: » et ibi videbis et parvulos, quia et pro ipsis, te confitente, mortuus est Christus: utique cum dixisset Apostolus, quia unus pro omnibus mortuus est, continuo quid necessario sequeretur, ostendit dicens: « Ergo omnes mortui sunt, » et pro omnibus mortuus est⁴. »

CXXXV. JULIANUS. « Jam vero quod addidit Apostolus, » « Sicut unius delictum in omnes ad condemnationem, ita et per unius justitiam in omnes homines ad justificationem⁵, » tantum opis impertit nobis, quantum in dogma tuum movet fragoris. Ponens quippe in contrariis partibus omnes, quibus verbis non potest ulla esse conjunctio ad Scripturarum nos morem remittit, ut intelligamus omnes dici solere pro multis. Nam in ipsa fronte verborum magna barbaries est; qui enim omnes ad

¹ 2 Cor. v, 14 et 16. — ² Rom. v, 15. — ³ 1 Cor. xv, 22. — ⁴ 2 Cor. 14 et 15. — ⁵ Rom. v, 19.

justificationem veniunt, si perrexerint omnes ad condemnationem? aut qui omnes ad pœnam, si omnes rapiuntur ad gloriam? Generalitas unius partis, locum excludit alterius. »

AUGUSTINUS. Ergo et ubi dictum est: « In quo omnes » peccaverunt¹, » multi sunt intelligendi, non omnes: quod si ita est, cogere dicere, non omnes peccatores unius illius hominis imitatione peccasse, sed multos. Quod si dixeris, ideo non omnes, sed multos ejus imitatione peccasse, quia multi, non omnes peccaverunt; volens eos qui non peccaverunt, intelligi parvulos: respondebitur tibi, quia nec mortui sunt in illo parvuli, ac per hoc non pro illis Christus mortuus est, quia non nisi pro mortuis ille mortuus est, sicut Apostolus clamat: atque ita, et contra te ipsum venies, et a gratia Christi penitus parvulos separabis, pro quibus Christum mortuum non esse dicturus es. Consequenter etiam baptizandos negabis in Christo. « Quicumque enim baptizati sumus in Christo, » sicuti ait idem Apostolus, in morte ipsius baptizati sumus: illi autem baptizantur in morte Christi, pro quibus » mortuus est Christus². » Nullo modo igitur ab originali peccato alienabis parvulos, nisi eos simul a gratia baptismatis Christi feceris alienos.

In eo vero quod tibi videtur, duo ista inter se esse contraria, ut omnes eant in condemnationem per Adam, et omnes rursus in justificationem per Christum, omnino erras³. Nullus enim hominum nisi per Adam trahitur ad damnationem, de qua per lavacrum regenerationis homines liberantur; et nullus hominum nisi per Christum ab hac damnatione liberatur: ideo ex utraque parte dicti sunt omnes, quia nemo ad damnationem generationis nisi per istum, nemo ad vitam regenerationis nisi per illum, Ac per hoc non generalitas unius partis locum excludit al-

¹ Rom. vi, 6. — ² Id. vii, 24. — ³ Beda et Florus, ad Rom. v.

terius; quia ex his ipsis qui generaliter moriuntur in Adam, quos vult vivificat Christus. Non ergo tibi videbuntur inter se ista contraria, si non sis tibi ipse contrarius.

CXXXVI. JULIANUS. « Verum ut hic quoque quantum muniamur advertas: a loco medicantis locum intellige vulnerantis. Si Christus salvavit universos, Adam quoque universis nocuisse fingatur. »

AUGUSTINUS. Numquid ideo non mittuntur omnes in damnationem per Adam, quoniam quos vult ab hac damnatione liberat Christus? Qui propterea omnes liberare dictus est etiam ipse¹, quoniam non liberat quemquam nisi ipse: sicut dictus est illuminare omnem hominem, quia nemo quemquam illuminat², si non ipse.

CXXXVII. JULIANUS. « Si Christus mutavit officia genitalium, Adam ea pervertisse credatur: si Christus aliquid correxit in sensibus carnis, aestimetur eos Adæ culpa turpasse: si Christus fecit medicinam ire per propaginem, dicatur Adam per generationem transmisisse delictum.

AUGUSTINUS. Jam ad ista responsum est: sed audi breviter etiam nunc. Si Christianus catholicus esses, apparet tibi, et Adam delictum generando transmittens, et Christus regenerando dimittens. Carnaliter autem generat Adam, spiritualiter regenerat Christus. Noli ergo quærere in utroque propaginem carnis, quam propaginem non pertinere ad regenerationem spiritalem, si non contendis, attendis. Contra infirmitatem vero carnis, num Christi gratia certamen instituit; postea ejus perficiet sanitatem: cujus sanitatis futuræ atque perpetuæ nunc pignus Spiritum sanctum dedit, per quem diffunditur in nostris cordibus charitas⁴, ut nos ad agonem interim relicta carnis non vincat infirmitas.

¹ Beda et Florus, ad Rom. v. — ² Joan. i, 9. — ³ 2 Cor. vi, 22. — ⁴ Rom. v, 5.

CXXXVIII. JULIANUS. « Sin autem his omnibus in eo, quem suscipiunt a natura, ordine permanentibus, adhortationibus, signis, exemplis, promissione vel munerum, vel pœnarum, ad fidem voluntas sine indictione necessitatis allicitur, et hæc per instituta, per mysteria, per dona; non oppressa, sed expectata, sed libera, sed provocata curatur; apparet, et si uno spiritu totus mundus vel rugiens vel rabiens refragetur, voluntatem uniuscujusque, non nativatem, tinctam imitatione fuisse peccati.

AUGUSTINUS. Quacumque te vertas, ab originali peccato non alienabis parvulos, nisi eos negaveris mortuos: quod si feceris, mortuum pro eis Christum simul negabis: si autem, ne hoc neges, mortuos parvulos confiteris, profecto in Adam mortuos non negabis: aut si non ibi, dic ubi?

CXXXIX. JULIANUS. « Quamvis nimis molliter egerim: etsi enim Christus ex eo quo venit tempore, universis hominibus doceretur et iter interclusisse mortis, et vitam donasse perpetuam, ut nemo prorsus ex eo die, quo Verbum caro factum est, aut in peccatum laberetur, aut pro peccato pœnam timeret; non tamen a conditione primæ iniquitatis, quæ liberalitatis doceretur extremæ: quoniam subvenire non merentibus, potest et solet Deus, cum laude clementiæ; punire autem non peccantes non potest, sine eversione justitiæ. »

AUGUSTINUS. Quia ergo gravi jugo a die exitus de ventre matris¹, puniti sunt parvuli, agnosee judicem justum, et confitere originale peccatum. Punire enim nullius peccati meritum habentes, sicut etiam ipse confiteris, non potest sine eversione justitiæ.

CXL. JULIANUS. « Attende igitur quid disputatio tota confecerit. Si gratia Christi et Adæ culpa in diversis effec-

¹ Eccli. xl, i.

tibus æqualiter censerentur, ut vel numero operationum pares essent, quæ operationum genere dissidebant; docendum erat, tantis profuisse gratiam, quantis culpa nocuisset: ut appensionis illius, qua trutinabantur, æquitas et momenta constarent. Subvenire ergo debuit etiam illis omnino locis illisque partibus medicina, quibus insederat ægritudo, id est, si aliquid in motibus genitalium, in sensibus coëuntium, in obscœnitate membrorum, in infelicitate nascentium, antiquum crimen effecerat, immutatione horum quæ diximus, remedia contulisset: alioquin grande testimonium imbecillæ artis, nihilque profuturæ, nec locum ægritudinis invenisse, et languentibus everisque naturalibus, inertia fomenta voluntatibus admo-visse.»

AUGUSTINUS. Jam responsum est, cum de distantia præsentis et futuri sæculi locuti sumus. Hic enim accipimus per pignus Spiritus, et certandi et vincendi vires: ibi autem, sine hoste ullo externo et interno, ineffabili ac sempiterna pace perfruemur. Quisquis ergo omnia quæ ibi habenda sunt, hic vult habere, fidem se indicat non habere.

CXLII. JULIANUS. « Ostendit autem inter hæc veritas, quia etsi prodesset effusa generaliter medicina motibus atque mortalibus, illis quoque qui eam nullo studio nec ulla intentione meruissent; non tamen continuo noceret culpa nascentibus, qui nihil ad eam assensionis admove-re potuissent. Ac per hoc, etsi æqualis esset gratiæ peccatique taxatio; clarebat tamen, ne tum quidem ejusmodi appensionem eo usque constare, ut quisquam nasci probaretur reus.»

AUGUSTINUS. In illo gravi jugo, quo etiam parvuli premuntur, quomodo est justus Deus, si nullus nascitur reus?

CXLIII. JULIANUS. « Nunc autem cum Apostolus non solum non postposuerit culpæ gratiam, verum etiam præposuerit, dicens multo in plures abundasse beneficia, quam irrepsisse dispendia; per opinionem autem traducis, multo magis constet nocuisse peccata, quam profuisse gratiam: irrefutabiliter approbatum est, apostolum Paulum nihil sensisse de traduce, sed ejus sententia Traducianos cum Manichæis magistris suis pariter fuisse destructos.»

AUGUSTINUS. Non dixit apostolus Paulus, « multo in plures abundasse beneficia, quam irrepsisse dispendia? » non hoc dixit; prorsus falleris, si ipse non fallis. Multo magis enim abundasse gratiam dixit in multos, non in magis multos; sed magis abundasse. In comparatione namque pereuntium pauci sunt qui salvantur; sine comparatione autem pereuntium et ipsi multi sunt. Sed quare sint illi plures, quam illi, consilium Dei velle nosse multorum est: nosse autem vel paucissimorum hominum, vel omnino nullorum. Posset autem omnipotens non creare, quos omnium rerum præscius malos futuros ignorare non posset, nisi uti etiam malis pluribus optime optimus posset: unde nos aliquid Apostolus docuit, id est, ut iram suam potentiamque monstraret in eis, quæ attulit in multa patientia vasa iræ, et ut notas faceret divitiarum gloriæ suæ in vasa misericordiæ¹. Sed nolunt credere Pelagiani, quod in uno homine tota est massa vitiata, et tota damnata: a quo vitio et damnatione sola sanat et liberat gratia. Quare enim justus vix salvus erit²? Numquid liberare justum labor est Deo? Absit: sed ut ostendatur, quo merito fuerit damnata natura, non vult facile de tanto malo, nec ipse omnipotens liberare; propter quod, et peccata proclivia sunt, et laboriosa justitia, nisi amantibus: sed charitas, quæ hos amantes facit, ex Deo est³.

¹ Rom. ix, 22 et 23. — ² Petr. iv, 18. — ³ Joan. iv, 7.

CXLIII. JULIANUS. « Verum quia hic fui longior, pergamus ad reliqua.

AUGUSTINUS. Ita hoc dicis, quasi alibi brevior sis futurus; cum loquacissime inquiras, quemadmodum Apostoli manifestissimis verbis nebulas ingeras vanitatis.

CXLIV. JULIANUS. « Omnes¹ autem dixit ad condemnationem per Adam, et omnes ad justificationem vitæ per Jesum Christum: cum utique non omnes eos qui moriuntur in Adam, transferat Christus ad vitam. Sed omnes dixit atque omnes, quia sicut sine Adam nullus ad mortem, ita sine Christo nullus ad vitam². Sicut dicimus de litterarum magistro, si in civitate solus est, Omnes iste hic litteras docet: non quia omnes discunt, sed quia nemo nisi ab ipso. Quos autem omnes dixerat, multos postea dixit; eosdem tamen omnes multosque significans. Sicut enim per unius inobedientiam peccatores constituti sunt multi, ita et per unius obedientiam justii constituentur multi. Adhuc quærat per quid peccatum inveniatur in parvulo: respondent ei paginæ sanctæ, « Per unum hominem peccatum in mundum intravit. » Sanctas quidem Apostoli esse paginas confitemur, non ob aliud, nisi quia rationi, pietati, fidei congruentes, erudiunt nos et Deum credere inviolabilis æquitatis, et opera ejus bona honestaque defendere, et præceptis ejus moderationem, prudentiam, justitiam vindicare. »

AUGUSTINUS. Ipsa te convincit in parvulis æquitas Dei: quoniam magna est iniquitas, si jugo gravi premuntur et parvuli sine ullo merito vinculoque peccati.

CXLV. JULIANUS. « Ac per hoc, negare quemquam pro alterius peccato posse damnari, negare ullum peccatum ad posteros naturæ conditione transire; atque credere, atque asserere, hominem de instituta a Deo fœcunditate genitum

¹ Vide lib. II de Nuptiis, cap. 27. — ² Rom. v, 19. — ³ Ibid. 12.

liberi arbitrii justis legibus conveniri, ut vitet omne quod malum est, exerceat omne quod bonum est, nec, secundum vos, æstimet amorem et necessitatem criminum substantiæ suæ causis, id est, ipsis adhæsisse seminibus; nec recipiat tam stultam, tam insanam, tam impiam sententiam, in contumeliam videlicet naturæ, rationis, Dei, Apostoli volumine contineri, quia dixerit per unum hominem peccatum in hunc mundum intrasse¹, et in omnes homines transisse mortem; cum hoc diu caligare non siverit, addens eos quos omnes dixerat, debere multos intelligi, qui imitatione, non generatione peccassent. »

AUGUSTINUS. Potes dicere, non omnes gentes semini Abrahæ fuisse promissas, ubi dictum est: « In semine tuo » benedicentur omnes gentes²; » quia easdem dixit et multas, ubi legitur, « Patrem multarum gentium posui te³: » potes, inquam, hoc dicere, et in eo quoque loco Scripturæ prænuntianti quod rebus ipsis videmus impleri tuo vaniloquio contradicere; et prohibere nos intelligere; omnes gentes, ubi promissæ sunt; (quid aliud quam omnes gentes?) quia per tuam dialecticam, omnes non pro omnibus, sed pro multis quæ omnes non sunt, positas atque intelligendas doces. Si autem possunt quidem, ubi dicuntur multi, non omnes intelligi; sed tamen ubi dicuntur omnes, vereque sunt omnes, recte dicuntur et multi; ne ipsi omnes, pauci intelligantur; sicut illi sancti, quos ignis ardens urere est vetitus⁴, omnes inter innoxias flammæ laudabant Deum⁵, et tamen ipsi omnes pauci erant, quoniam tres erant: quid habet virium argumentatio tua, qua propterea omnes non vis omnes intelligi, quoniam iidem ipsi dicti sunt multi? Quandoquidem qui vere sunt omnes, ideo nonnunquam dicuntur et multi, ut discer-

¹ Rom. v, 12. — ² Gen. xxii, 18. — ³ Id. xvii, 5. — ⁴ Forte veritas. — ⁵ Dan. iii, 50.

nantur ab eis, quicumque ita sunt omnes, ut sint tamen pauci. Capilli quippe hominis omnes, etiam multi sunt; digiti vero etiam omnes, pauci sunt.

CXLVI. JULIANUS. « Totum denique quod egerat, enodavit dicens: » « Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius obedientiam justii constituentur multi¹: » ut sicut nemo præmia virtutis meretur, nisi qui ad ea, post incarnationem tamen Christi, sanctitatis ejus imitatione contenderit; ita in Adam prævaricator nemo teneatur, nisi qui in transgressione legis primi hominis imitatione deliquerit. »

AUGUSTINUS. Hoc est occultum et horrendum virus hæresis vestræ, ut velitis gratiam Christi in exemplo ejus esse, non in dono ejus, dicentes, quia per ejus imitationem fiunt justii, non per subministrationem Spiritus sancti, ut eum imitentur adducti; quem Spiritum super suos ditissime effudit: et quasi vigilanter additis, « post incarnationem tamen ejus; » propter antiquos videlicet, quos sine gratia ejus fuisse dicitis justos, eo quod non haberint ejus exemplum. Quid si ergo et post incarnationem Christi, nondum audito Evangelio, proposuerint sibi aliqui homines superiorum exempla justorum, justeque vixerint? quid agitis? ubi vos videtis? Ita-ne vero isti virtutis præmia non merentur? Si ergo ex justorum imitatione justitia? « Christus gratis mortuus est²: » Quia fuerunt justii et ante ipsum, quos imitari possent, qui justii esse voluissent. Quid est etiam quod Apostolus non ait, « Imitatores estote Christi, sicut et ego; » sed ait, « Imitatores mei estote, sicut et ego Christi³? » Ergo se illis voluit esse pro Christo? Videtis-ne quæ mala vos consequantur, quando Adam et Christum Apostolo proponente,

¹ Rom. v, 19. — ² Gal. ii, 21. — ³ 1 Cor. xi, 8.

vos imitationem imitationi, non regenerationem generationi vultis opponere?

CXLVII. JULIANUS. « Pervenire autem et ad innocentes gratiam Christi, ad quos Adæ culpa pervenit: propter quod, vigilanter inculcavit, multo magis gratia Dei et donum unius hominis Jesu Christi in plures abundavit: ut illa superior coæquatio ejus ætatis quæ ratione utitur, in contrariis studiis indicet imitationem¹: hæc autem in gratiæ largitate prælatio, consecratos et provectos approbet innocentes. Quæ cum ita sint, tibi, non mihi, Apostolum obviare senti, contra te eum arma ferre cognoscito, qui dogma tuum, præceptorisque tui Fausti, a quo es velut prima manu tinctus, hoc uno, si cætera deessent, vehementer everteret, quia dicit per unius inobedientiam multos, non omnes, peccatores constitutos fuisse, et per unius obedientiam justos non omnes constitutos fuisse, sed multos. Ut enim diligenter quam tibi sermo hic repugnet, lectoris intelligentiæ suggeratur: Apostolus pronuntiat, non omnes per Adam peccatores constitutos fuisse; tu dicis, omnes omnino per Adam peccato naturali ad jus diaboli pertinere: ambigi non potest, inter te et Apostolum magnam esse pugnam. »

AUGUSTINUS. Omnes dicit, eosdemque multos; non multos dicendo negat omnes, ne sibi sit ipse contrarius, sicut vestra aut fallit improbitas, aut fallitur cæcitas. Quia enim utrumque dixit Apostolus, et omnes, et multos, ostendi ego non inter se duo ista pugnare; quia ipsi omnes, ideo etiam multi sunt dicti, quia omnes aliquando dicuntur et pauci: tu autem dicendo non omnes, quos omnes dixit Apostolus, procul dubio convinceris Apostolo esse contrarius.

CXLVIII. JULIANUS. « Nam cum tu et Manichæus di-

¹ Rom. v, 15.